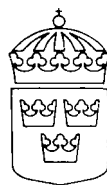

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1987/88:22

om sysselsättningsskapande åtgärder m.m. (prop.
1987/88:150)

AU
1987/88:22

Sammanfattning

I propositionen görs bedömningen att efterfrågan på arbetskraft kommer att vara betydande under år 1988 och att arbetslösheten kan komma att sjunka ytterligare. Det finns emellertid anledning att noggrant följa utvecklingen och vidmakthålla en beredskap inför eventuella förändringar.

I propositionen föreslås – i de delar som behandlas i detta betänkande – en viss medelsuppräknig avseende anslagen till arbetsmarknadsutbildning och sysselsättningsskapande åtgärder i syfte att främja flyktingars och invandras inträde på arbetsmarknaden. Härutöver föreslås att antalet vice ordförande i arbetsdomstolen utökas med en.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag i de behandlade avsnitten.

Till betänkandet har fogats två reservationer.

Propositionen

I den aktuella bilagan (bil. 5 med undantag av avsnitt D) till propositionen föreslår regeringen att riksdagen skall

dels godkänna vad som anförts om ändrade regler för bidrag till utbildning i företag,

dels till anslaget Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1988/89 utöver i proposition 1987/88:100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.,

dels till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1988/89 utöver i proposition 1987/88:100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.,

dels anta ett inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,

dels ock att till anslaget Arbetsdomstolen för budgetåret 1988/89 utöver i proposition 1987/88:100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kr.

Förslaget i propositionen beträffande anslaget B 4. Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag behandlas i betänkandet AU 1987/88:18.

Lagförslaget i propositionen fogas som bilaga till detta betänkande.

1987/88:Fi24 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

17. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om möjligheten att minska anslaget till beredskapsarbeten.

1987/88:A51 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att ge AMS möjlighet att av tillgängliga medel för beredskapsarbete få disponera 50 milj. kr. till regionala insatser i enlighet med det regelsystem som gäller för östra Norrbotten.

1987/88:A53 av Rune Backlund m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag för att förbättra flyktingars möjligheter att få sin utbildning värderad i Sverige.

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att kommunerna ges möjlighet att inom ramen för statsbidragen avseende socialbidrag till flyktingar i stället använda motsvarande medel för att skapa arbetstillfällen.

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om arbetsförmedlingens roll och aktivitet när det gäller att skapa arbete åt flyktingar.

Utskottet

Sysselsättningsskapande frågor

Allmän bedömning om arbetsmarknadsutsikterna m.m.

I den aktuella bilagan i propositionen erinras inledningsvis om att utvecklingen på arbetsmarknaden under år 1988 och budgetåret 1988/89 var svårbedömd vid tidpunkten för budgetpropositionens framläggande. Faktorer som den stora oron på de finansiella marknaderna och trycket uppåt på kostnader och priser bidrog till osäkerheten i bedömningen.

Det konstateras att sysselsättningsökningen under senare år i betydligt större utsträckning än tidigare sker inom näringslivet. Arbetslösheten uppgick under år 1987 i genomsnitt till 84 000 eller 1,9 % mot 98 000 eller 2,2 % året före. De arbetsmarknadspolitiska insatserna kunde reduceras med 25 % under år 1987 och omfattade genomsnittligt under året 39 000 per månad. Den absoluta merparten av dem som berörs av åtgärder utgörs nu av ungdomar och svårplacerade.

Under de första månaderna i år har sysselsättningen ökat ytterligare och arbetslösheten sjunkit. Tillgänglig ekonomisk statistik och länsarbetsnämndernas aktuella bedömningar, som bygger på uppgifter från ca 5 000 arbetsgivare, tyder på fortsatt god ekonomisk utveckling men också på att fortsatta rekryteringssvårigheter kan väntas under överskådlig tid. Några nämnder erinrar emellertid om tendenser till avtagande aktivitet framför allt mot slutet av prognosperioden och senare hälften av budgetåret.

I propositionen framhålls att det är en viktig uppgift för arbetsmarknadspolitiken att möta den efterfrågan på arbetskraft som nu föreligger och att bidra till att lediga arbeten snabbt tillsätts. Prioriteringen av den arbetsför-

medlande verksamheten och arbetsmarknadsutbildningen står således fast.

Även om utsikterna för den närmaste tiden således ger anledning till tillförsikt kvarstår ett antal osäkerhetsmoment, anføres vidare. Vid sidan av den internationella utvecklingen utgör det slutliga och reella avtalsutfallet ett sådant. Utvecklingen på de finansiella marknaderna under hösten 1987 visar det nära beroendeförhållandet i den internationella ekonomin, och det finns anledning att hålla en beredskap inom arbetsmarknadspolitiken inför förändringar såväl internationellt som nationellt.

Mot den angivna bakgrunden görs bedömningen att förslagen i budgetpropositionen i väsentlig utsträckning svarar mot de behov som nu kan förutses. De justeringar som föreslås innebär främst en speciell satsning för att inlemma flyktingar i arbetslivet och att därmed bättre kunna tillvarata deras arbetsinsatser. En viss begränsning av medlen till beredskapsarbeten till följd av den stabila och höga efterfrågan på arbetskraft aviseras.

Den i propositionen redovisade övergripande bedömningen av behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser under nästa budgetår föranleder ingen kommentar från utskottets sida. De konkreta förslagen behandlar utskottet i det följande.

Arbetsmarknadsutbildning

Mot bakgrund av den förväntade utvecklingen på arbetsmarknaden föreslås ingen ökning av den upphandlade arbetsmarknadsutbildningen utöver vad riksdagen nyligen beslutat i anledning av budgetpropositionen. Med tanke på det väntade konjunkturförloppet görs bedömningen att AMS inom ramen för dessa medel har utrymme att göra avvägningar som möter rimliga anspråk från såväl arbetssökande som arbetsgivare.

Med anledning av en framställan från AMS framhålls att en behovsinventering i företagen för att upprätta en utbildningsreserv som snabbt kan aktiveras vid en lågkonjunktur är en sådan uppgift som AMS kontinuerligt bör göra för att hålla sig informerad om utbildningsbehoven på arbetsmarknaden. Det finns heller inga hinder för AMS att inom ramen för tillgängliga medel göra sådana uppföljningar. I syfte att få ytterligare underlag om vad en intensifierad verksamhet kan ge anmäler arbetsmarknadsministern sin avsikt att återkomma till regeringen med förslag som innebär att AMS via särskilda projektmedel, inom ramen för tilldelade medel, får pröva sådan verksamhet på några orter.

Med anledning av att AMS till regeringen aktualiserat behovet av att snabbt redra frågan om ett nytt system för stimulans till utbildning i företag anför arbetsmarknadsministern bl. a. att hon med skärpa vill framhålla att det åvilar arbetsgivare inom såväl privat som offentlig sektor att långsiktigt penetrera rekryterings- och utbildningsbehoven samt planera för när och under vilka former dessa lämpligast kan tillgodoses. Arbetsmarknadsmyndigheterna kan endast och skall endast ingripa när vidare målsättningar än de renodlat företagsspecifika kan uppnås.

I budgetpropositionen beräknades att 20 000 personer kan komma att behöva beviljas utbildningsbidrag för utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet eller hos vissa andra utbildningsanordnare under nästa budgetår. Antalet beräknas nu uppgå till högst 25 000 inom det reguljära

utbildningsväsendet. Kostnaden för ytterligare 5 000 deltagare beräknas till 219,4 milj. kr. som avser utbildningsbidrag för deltagarna. Erforderliga medel härför behandlas i utskottets betänkande AU 1987/88:18.

I propositionen anförs att denna typ av utbildning i ökad utsträckning bör anpassas till behoven på arbetsmarknaden och särskilt inriktas mot bristyrkesområden.

Slutligen behandlas i detta avsnitt i propositionen behovet av vissa förändringar av beräkningsgrunderna för kostnadsfördelningen mellan utbildnings- och arbetsmarknadsdepartementets huvudtitlar beträffande svenskundervisning för vuxna invandrare (sfi). Beräkningen av statsbidraget och antal studietimmar i påbyggnads-sfi grundar sig på ett antagande om att 30 % av deltagarna i grund-sfi går vidare i påbyggnads-sfi hos studieförbunden och 70 % till AMU. En undersökning under våren 1988 visar emellertid att detta antagande inte stämmer överens med nuvarande förhållanden. Den förväntade efterfrågan på påbyggnads-sfi inom AMU har varit mindre än beräknat, samtidigt som den varit större än beräknat hos studieförbunden. Detta innebär att en obalans har uppstått i medelsfördelningen. Utbildningsministern föreslår därför att resurserna för sfi skall ökas vilket innebär en reducering av kostnaderna inom AMU. Under förutsättning av riksdagens godkännande av förslaget om medelstillskott inom utbildningsdepartementets huvudtitel anmäler arbetsmarknadsministern sin avsikt att senare föreslå regeringen att 43,8 milj. kr. skall föras bort från anslaget B 3. Arbetsmarknadsutbildning.

Utskottet har inte någonting att erinra mot vad som anförs i propositionens avsnitt om arbetsmarknadsutbildning. Utskottet återkommer senare i framställningen till behovet av särskilda utbildningsinsatser beträffande flyktingar och invandrare.

Sysselsättningskapande åtgärder

Den höga efterfrågan på arbetskraft och den sannolika ytterligare minskningen av arbetslösheten innebär enligt propositionen att behovet av sysselsättningskapande åtgärder avtar. Förutsättningarna att placera även de mindre konkurrenskraftiga personerna i arbete är nu gynnsammare än på länge. Genom resoluta ansträngningar bör det vara möjligt att slussa ut ett ökat antal personer som nu befinner sig i olika beredskapsarbeten till fasta anställningar på den öppna arbetsmarknaden eller till utbildningar som leder till sådana anställningar. Mot denna bakgrund görs bedömningen att medlen för beredskapsarbeten kan reduceras med 200 milj. kr. jämfört med de i budgetpropositionen beräknade medlen om 1 710 milj. kr. Arbetsmarknadsministern anmäler sin avsikt att föreslå regeringen att 200 milj. kr. förs bort från anslaget. Andelen investeringsinriktade beredskapsarbeten bör enligt propositionen sänkas något i förhållande till vad som angavs i budgetpropositionen.

I budgetpropositionen beräknades under budgetåret 1988/89 40 milj. kr. till strukturstöd för byggarbetsmarknaden. Möjlighet skulle dessutom finnas till överföring av ytterligare 10 milj. kr. från anslagsposten beredskapsarbeten under budgetåret. Det aktuella strukturstödet syfte är att främja

rehabiliteringen av arbetshandikappade och svårplacerade inom branschen. Dessa behov varierar inte med konjunkturen. Antalet berörda personer är för närvarande ca 350. För att bereda ekonomiskt utrymme för denna volym samt för att ge möjlighet till en vidareutveckling under nästa budgetår bör enligt propositionen ges ytterligare möjlighet till överföring av medel från beredskapsarbeten med 30 milj. kr., dvs. totalt en överföring om 40 milj. kr. budgetåret 1988/89.

AMS har till regeringen anfört att man önskar att viss del av anslagsposten beredskapsarbeten skall kunna användas för riktade insatser för att möta lokala och regionala problem som uppkommer under året. Härav bör vissa medel få användas för regionala insatser i enlighet med det regelsystem som gäller för östra Norrbottenprojektet. Detta förslag har inte vunnit gehör i kompletteringspropositionen.

Frågan om *AMS möjligheter att disponera beredskapsmedel för regionala projekt* behandlas i motion 1987/88:A51 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (båda s). I motionen erinras om det besvärliga läget på arbetsmarknaden i Strömsunds kommun och då speciellt i Hoting-Fjällsjöområdet. Länsstyrelsen, länsarbetsnämnden, arbetsförmedlingen och lokala utvecklingsgrupper har därför inlett ett samarbete för framtagande av ett program för utveckling i området. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att särskilda insatser görs för att programmet skall kunna förverkligas. AMS bör därför av tillgängliga medel få disponera 50 milj. kr. till regionala insatser i enlighet med det regelsystem som gäller i östra Norrbotten.

Utskottet är medvetet om behovet av särskilda insatser i bl.a. Strömsunds kommun. Utskottet anser emellertid att medel härför bör kanaliseras via de reguljära anslagen. Som framhålls i propositionen ger den uppsättning av åtgärder som AMS förfogar över utrymme för insatser över ett brett spektrum. Ett flexibelt utnyttjande av de enskilda åtgärderna bör kunna skapa möjligheter för regionala insatser med betydande tyngd och varierat innehåll. Insatserna mot långtidsarbetslöshet kan vidare – som anförs i propositionen – utnyttjas med betydande frihet. Utskottet vill härutöver erinra om att länsstyrelsen i Jämtlands län under innevarande budgetår för regionala utvecklingsinsatser disponerar 90 milj. kr., en ökning med 29 milj. kr. jämfört med föregående budgetår. Dessa medel bör kunna komma till användning vid ett förverkligande av det nämnda programmet för det aktuella området i Strömsunds kommun.

Det försök som görs i östra Norrbotten med en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna får ses mot bakgrund av det särskilt utsatta läget i länet. Utskottet är sålunda inte berett förorda att man går vidare med liknande försök i andra län. Motionen avstyrks därför.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp frågan om *omfattningen på insatserna för beredskapsarbeten*. I centerpartiets partimotion 1987/88:Fi24 erinras om att partiet i samband med budgetpropositionen föreslog att man med tanke på de stora reservationerna borde kunna minska anslaget till beredskapsarbeten med 300 milj. kr. Detta behandlades enligt motionärerna positivt av riksdagen och föranleder enligt motionärerna att regeringen nu aviserar en minskning av anslaget med 200 milj. kr. Motionärerna anför

slutligen att man står fast vid sitt yrkande från i januari, varför medelsanvisningen bör räknas ned med 300 milj. kr.

Utskottet vill med anledning av motionen framhålla följande. När det först gäller den av motionärerna nämnda reservationen konstaterade utskottet tidigare i år i betänkandet AU 1987/88:11 bl.a. att det inom ramen för arbetsmarknadsverkets pågående översyn av ekonomiredovisningen framkommit att reservationen på anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder visat sig vara större än vad som tidigare beräknats. Den oinvecklade delen visade sig vara 370 milj. kr. större än vad som tidigare antagits. Utskottet redovisar emellertid i det nämnda betänkandet att man inhämtat att regeringen återfört motsvarande medel till statskassan.

När det sedan gäller arbetsmarknadsministrarnas i den föreliggande propositionen framförda avsikt att senare föreslå regeringen att reducera medlen för beredskapsarbeten baseras detta – som redovisats ovan – främst på den höga efterfrågan på arbetskraft och den sannolikt ytterligare minskningen av arbetslösheten.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Fi24 i aktuell del.

Utskottet har sammanfattningsvis inte något att erinra mot vad som anförs i propositionen i avsnittet om sysselsättningskapande åtgärder. Till frågan om särskilda insatser för flyktingar och invandrare återkommer utskottet i följande avsnitt.

Flyktingar och invandrare

Flyktingars och andra invandrades problem på arbetsmarknaden skall enligt gällande invandrapolitiska riktlinjer främst lösas genom den allmänna arbetsmarknadspolitik. Detta innebär att befintliga arbetsmarknadsåtgärder skall utnyttjas i den service som ges. Därutöver är det nödvändigt att initiera aktiva vägledningsinsatser och att prioritera flyktingar i förmedlingsarbetet. I dagens situation är det enligt propositionen nödvändigt att dessutom tillgripa speciella insatser för flyktingar och övriga invandrare. Syftet skall vara att underlätta flyktingars och invandrades inträde på arbetsmarknaden så att de utan onödig tidspilla kan bli självförsörjande.

Utgångspunkten för insatserna skall enligt propositionen vara att målet om arbete åt alla står fast oavsett ursprung och medborgarskap. Invandrarernas kunskaper och arbetskapacitet skall tillvaratas för utvecklingen av vår ekonomi och vårt samhälle. Det framhålls vidare att förutsättningarna att inlemma invandrare i det svenska arbetslivet – mot bakgrunden av den för närvarande stora efterfrågan på arbetskraft – torde vara gynnsammare än under flera år.

Ett stort antal flyktingar och invandrare saknar arbete trots att de under lång vistelse i landet tillägnat sig kunskaper i svenska och om det svenska samhället. Samtidigt uttalar allt fler företag, främst inom industrin, önskemål om arbetskraftsinvandring till Sverige. Mot den angivna bakgrunden föreläs i propositionen att 16 milj. kr. anvisas för bidrag till arbetsgivare som tillhandahåller utbildning åt nyanställda flyktingar och invandrare. Förordningen (1987:514) om bidrag till utbildning i företag skall gälla i tillämpliga delar men något krav på motprestation bör inte ställas.

Det framhålls vidare att det största hindret för flyktingar och invandrare att komma ut på svensk arbetsmarknad är att det saknas en enhetlig, smidig och administrativt enkel finansieringsform för arbetslivskontakter. Tidigare erfarenheter har visat att varvning av utbildning och arbetspraktik är en bra metod att få sådana kontakter. Erfarenheter från arbetsmarknadsprojekt för invandrare i kommunerna Malmö, Norrköping, Södertälje och Örebro har visat att metoden att varva utbildning och arbetslivskontakter har givit positivt resultat.

I propositionen föreslås att 22 milj. kr. avsätts för en försöksverksamhet som skall underlätta för flyktingar och invandrare att erhålla ett arbete och stärka deras ställning på arbetsmarknaden. En åtgärd som föreslås ingå i försöksverksamheten är ett förhöjt rekryteringsstöd som får användas när en arbetsgivare anställer en flykting eller invandrare och som under de första sex månaderna låter personen i fråga varva sfi-undervisning med arbete. Statsbidraget bör få utgå med högst 85 % av den totala lönekostnaden. Medlen bör vidare bl.a. kunna användas för en fortsatt försöksverksamhet i de fyra ovannämnda kommunerna samt i Stockholms län. Inom försöksverksamhetens ram bör medlen även få användas för vidareutveckling av samverkan mellan kommuner, myndigheter och parterna. Samråd med de fackliga organisationerna skall ske i samband med anställningarna. Det bör enligt propositionen ankomma på regeringen att utforma de närmare föreskrifterna härför.

Ansvaret för verksamheten skall enligt förslaget åligga arbetsmarknadsverket i kontinuerlig samverkan med de kommunala myndigheterna och de fackliga organisationerna. Detta gäller särskilt uppföljningen och utvärderingen av projektet liksom planeringen för den enskilda flyktingens fortsatta sysselsättning efter projektidens utgång. Av de föreslagna medlen föreslås 200 000 kr. få användas för en utvärdering av försöksverksamheten som bör ha till syfte att ge förslag till metodutveckling i förmedlingsarbetet med flyktingar och invandrare.

I motion 1987/88:A53 av Rune Backlund m.fl. (c) framhålls att de förslag till åtgärder som redovisas i propositionen inte löser de mera djupgående problemen när det gäller flyktingars utslussning på arbetsmarknaden. De föreslår därför *ytterligare åtgärder i syfte att främja flyktingars möjligheter till arbete*. Det gäller bl.a. möjligheterna för flyktingar att få sin utbildning värderad i Sverige varvid föreslås att regeringen skall framlägga förslag om en permanent organisation som snabbt kan genomföra en värdering av utländsk utbildning. Det gäller också möjligheterna för kommunerna att använda statens ersättning till flyktingarnas levnadsomkostnader på ett mer aktivt sätt. Kommunerna föreslås därvid få rätt att använda ersättningen till att slussa ut flyktingar på arbetsmarknaden. Flyktingarna skulle därmed snabbare komma in i det svenska samhället och slippa en lång och svår period av sysslolöshet. Det gäller slutligen en mer aktiv roll för arbetsförmedlingen när det gäller att skapa arbete åt flyktingar.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att man kommer till rätta med den förhållandevis höga arbetslösheten bland utomnordiska medborgare. För denna grupp sökande krävs – som också framhålls i propositionen – bl.a. ett brett och flexibelt system av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De

förslag som läggs fram i propositionen syftar bl.a. till att så snabbt som möjligt slussa ut flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden och därigenom bryta ett passiviserande socialbidragsberoende. Här krävs en aktiv samverkan mellan kommuner, myndigheter, företagen, de fackliga organisationerna m.fl. Mot bakgrund av den stora efterfrågan på arbetskraft finns det – som anförs i propositionen – särskild anledning utgå från att företagen gör stora ansträngningar för att introducera och rekrytera de flyktingar som finns här eller som kommer till Sverige.

Härutöver vill utskottet när det gäller värderingen av flyktingars utländska utbildning hänvisa till vad utskottet anfört i denna fråga för kort tid sedan i sitt arbetsmarknadspolitiska betänkande AU 11. Där framgår bl.a. att det inom arbetsmarknadsverket pågår ett intensivt arbete med syfte att åstadkomma ett system där utländska utbildningar skall kunna jämföras med motsvarande svenska.

Med hänvisning härtill – samt till de åtgärder som är aktuella på detta område inom bl.a. social- och utbildningspolitiken och som behandlas i andra sammanhang – avstyrker utskottet motion A53 i här aktuella delar. Vad som anförs i propositionen i detta avsnitt tillstyrks sålunda av utskottet.

Till medelsanvisningen i anslutning till de konkreta förslagen återkommer utskottet i det följande.

Medelsanvisningen

Utskottet har i det föregående behandlat regeringens förslag i proposition 1987/88:150 beträffande insatser i syfte att underlätta för flyktingar och invandrare att få arbete. De konkreta förslagen förutsätter en uppräknig av anslagen till dels arbetsmarknadsutbildning, dels sysselsättningskapande åtgärder.

Utskottets ställningstaganden innebär följande beträffande medelsanvisningen till de aktuella anslagen.

Anslaget *Arbetsmarknadsutbildning* bör med anledning av förslaget om särskilda insatser bland flyktingar och invandrare räknas upp med 16 milj. kr. i förhållande till det belopp riksdagen beslutat om inför nästa budgetår i samband med behandlingen av årets budgetproposition (AU 11).

Förslaget om bl.a. vidgad försöksverksamhet med varvning av utbildning och arbete i syfte att underlätta placeringar av flyktingar på arbetsmarknaden innebär att anslaget *Sysselsättningskapande åtgärder* för budgetåret 1988/89 enligt propositionen bör räknas upp med 22 milj. kr. i förhållande till riksdagens beslut i samband med behandlingen av budgetpropositionen (AU 11). Som redovisats i ett tidigare avsnitt har utskottet avstyrkt ett förslag från centerpartiet i motion Fi24 beträffande omfattningen av medlen till beredskapsarbeten. Anslaget hör sålunda räknas upp med i propositionen föreslaget belopp.

Arbetsdomstolen

Mot bakgrund av en kraftigt ökad måltillströmning i arbetsdomstolen föreslås att domstolen förstärks genom att antalet vice ordförande fr.o.m. den 1 juli 1988 utökas med en till högst fyra, varav en tillfälligt skall vara

heltidsarbetande. Förslaget föranleder ändring i 3 kap. 1 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. AU 1987/88:22

Förslaget har framlagts av den s.k. AD-utredningen, vilken beräknas framlägga resultatet av sina överväganden i övrigt senare.

Utskottet tillstyrker vad som föreslås i propositionen beträffande en förstärkning av arbetsdomstolen och den föreslagna lagändringen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *AMS möjligheter att disponera beredskapsmedel för regionala projekt*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A51.

2. beträffande *omfattningen på insatserna för beredskapsarbeten*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Fi24 yrkande 17 i motsvarande del,

3. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del godkänner vad som anförts om ändrade regler för bidrag till utbildning i företag.

4. beträffande *ytterligare åtgärder i syfte att främja flyktingars möjligheter till arbete*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1987/88:A53 yrkandena 2, 3 och 4.

5. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut ¹ – under det på tionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1988/89 anvisar ytterligare 16 000 000 kr..

6. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:Fi24 yrkande 17 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut ² – under det på tionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1988/89 anvisar ytterligare 22 000 000 kr..

7. att riksdagen antar det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

8. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut ³ – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Arbetsdomstolen* för budgetåret 1988/89 anvisar ytterligare 420 000 kr.

Stockholm den 25 maj 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

¹ AU 1987/88:11 hemställan mom. 36

² AU 1987/88:11 hemställan mom. 50

³ AU 1987/88:15 hemställan B mom. 1

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp), Christina Pettersson (s) och Sten Söderpalm-Berndes (m).

Reservationer

1. AMS möjligheter att disponera beredskapsmedel för regionala projekt (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Arbetsituationen, befolkningsutvecklingen och andelen arbetslösa inom Strömsunds kommun och då speciellt Hoting-Fjällsjöområdet är mycket besvärligt. Därför har en grupp av regionala myndigheter och lokala intressenter utarbetat ett detaljerat program som skulle skapa förutsättningar för att tillföra detta område arbetstillfällen.

Motionärerna framhåller särskilt att AMS i sin anslagsframställan bl.a. föreslagit att 50 milj. kr. av medel avsatta för beredskapsarbeten skulle användas för regionala insatser. AMS har därvid särskilt pekat på nödvändigheten av särskilda åtgärder i Strömsunds kommun för att därigenom stärka sysselsättningen.

Med hänsyn till det besvärliga arbetsmarknadsläget i denna Jämtlandskommun vill utskottet ansluta sig till motionärernas förslag att AMS får möjligheter att här göra särskilda insatser i likhet med vad som är fallet i östra Norrbotten. AMS bör sålunda ges möjlighet att av beredskapsmedel förverkliga de aktuella projekten. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *AMS möjligheter att disponera beredskapsmedel för regionala projekt*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A51 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Ytterligare åtgärder i syfte att främja flyktingars möjligheter till arbete (mom. 4)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Enligt utskottet" och på s. 8 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är de insatser som föreslås i propositionen i syfte att underlätta för flyktingar och invandrare att få arbete inte tillräckliga.

Utskottet ställer sig därför bakom de ytterligare förslag till åtgärder som förs fram i motion A53 (c).

Den nuvarande organisationen och de anvisningar den ger för värdering av

utländsk utbildning måste ses över. Invandrare har problem med denna utbildningsvärdering. Den utgör därför ett hinder för dem att komma ut på arbetsmarknaden. Det måste sålunda skapas en permanent organisation som tar hand om dessa frågor.

Som reglerna nu är utformade får kommunerna statsbidrag under viss tid för den socialhjälp de har givit till flyktingar med uppehållstillstånd. Det är viktigt att förhindra att dessa kommer i ett socialbidragsberoende som ju också kan vara passiviserande. Dessa flyktingar bör därför så snart som möjligt komma ut på arbetsmarknaden. Kommunerna bör – som föreslås i motion A53 – få använda statsbidragsmedlen till att skapa arbetstillfällen för dessa flyktingar.

Utskottet vill slutligen i likhet med motionärerna peka på betydelsen av att arbetsförmedlingarna arbetar intensivt med dessa frågor:

Vad utskottet i anslutning till motion A53 anført bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande ytterligare åtgärder i syfte att främja flyktingars möjligheter till arbete

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A53 yrkandena 2, 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

Särskilda yttranden

1. Omfattningen på insatserna för beredskapsarbeten (mom. 2)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

Den bedömning som centerpartiet tidigare i år gjort beträffande behovet av medel för beredskapsarbeten har visat sig vara riktig. Nu aviserar nämligen arbetsmarknadsministern att de aktuella medlen kan reduceras med 200 milj. kr. Det finns anledning utgå från att det rådande arbetsmarknadsläget motiverar en ytterligare neddragning av medelsanvisningen till beredskapsarbeten. Vi kommer att uppmärksamt följa utvecklingen och återkomma till frågan under nästa riksmöte.

2. Ytterligare åtgärder i syfte att främja flyktingars möjligheter till arbete (mom. 4)

Elver Jonsson (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m), Isa Halvarsson (fp) och Sten Söderpalm-Berndes (m) anför:

De långa väntetiderna för de asylsökande är mycket påfrestande. I allmänhet är de asylsökande inställda på att skapa en egen framtid och försörja sig genom eget arbete. Integreringen i samhället skulle underlättas och självkänslan stärkas om flyktingarna ges möjlighet att göra nytta och få del av en arbetsgemenskap. Detta skulle kunna ske genom att de asylsökande fick ett temporärt arbetstillstånd i avvaktan på uppehållstillstånd. Denna viktiga fråga ankommer på socialförsäkringsutskottet att behandla. Detta utskott

har också nyligen i sitt betänkande SfU 1987/88:27 haft uppe frågan till AU 1987/88:22 behandling. Vi vill hänvisa härtill.

3. Arbetsmarknadsutbildning (mom. 5)

Sonja Rembo, Anders G Högmark och Sten Söderpalm-Berndes (alla m) anför:

I propositionen begärs en anslagsförstärkning med 219,4 milj. kr. till ökade kostnader för utbildningsbidrag till AMU-elever i reguljär utbildning. Vi anser för vår del att det är mer angeläget att man först genomför en utvärdering av användningen av utbildningsbidrag. Denna fråga behandlas i utskottets betänkande AU 1987/88:18. Vi vill hänvisa till vår mer utförliga redovisning av våra motiv i det betänkandet.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974: 371)¹ om rättegången i arbetstvister att 3 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.****1 §**

Arbetsdomstolen består av högst tre ordförande, högst *tre* vice ordförande samt sexton andra ledamöter.

Arbetsdomstolen består av högst tre ordförande, högst *fyra* vice ordförande samt sexton andra ledamöter.

Ledamot skall vara svensk medborgare och får ej vara omyndig eller i konkurstillstånd. Innan ledamot tar säte i arbetsdomstolen, skall han ha avlagt domared.

För annan ledamot än ordförande skall finnas högst tre ersättare. Vad i denna lag sägs om ledamot gäller även ersättare, om ej annat särskilt anges.

Ledamöter och ersättare förordnas av regeringen för tre år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

¹ Lagen omtryckt 1977: 530.

